

BMÅS

NYTT

TIDNING AV OCH OM BORÅS MINIATYRÅNGLOKSSÄLLSKAP

ORD FRÅN ORDFÖRANDEN

Våren har gått till ända med mycket regn, men ordspråket säger ”efter regn kommer solsken” så att till ÅNGDAGARNA kommer det med säkerhet att bli några härliga dagar, med många rykande ånglok och fina motorer i våra tält.

Om det går som vi har räknat med så kommer vi att få en bassäng på planen bakom tälten för några pustande båtar. Ruben kommer med ångbåten ”Herbert” och Jörgen kommer att visa en ”plåtbåt” framdriven av en stirlingmotor. Brandkåren har lovat att leverera 9 m³ vatten till bassängen.

På tal om våren så har det hänt en hel del, trots det dåliga vädret. Gunnars spårkors och Y-växel har kommit på plats, så nu är det raka spåret in på den ”nyrenoverade” vändskivan. Detta nya spår var en mycket lyckad satsning.

Vi brukar som vanligt under våren arbeta med uppsnyggning av vårt område och då märkte vi att vi inte har så många krattor, men att ändå så många stod kvar i redskapsboden. Det vore roligare om alla verktyg var i farten och inte bara det lilla gänget med ”tåga” i hade möjlighet att syssla med denna del av verksamheten. Det går emellertid bra att komma igen nu före ångdagarna, eftersom det är en hel del som skall göras. Vi måste skrapa och måla klubbstugan, ju fler vi är desto fortare och lättare går det. Dessutom finns det mycket annat som måste göras för att vi skall få trevliga dagar i augusti.

Till hösten väntar mer arbete med justering av spåren, för att inte tala om alla löv som skall krattas bort och då hoppas jag att alla lövkrattor är i farten. Ty alla i vårt lilla sällskap tycker att det är trevligt när det är ordning och reda på vår fantastiska bana.

En härlig sommar önskas er alla.

Staffan

PATRONUS AV RUSTANSBERG

Jag skall med dessa rader meddela vad jag hört om det som hänt med Patronus av Rustansberg och hanses familj. Eftersom han fått en liten fyraårig son vid sin sida (s.m.s. på halsen) har det ryktesvis framkommit en liten penibel historia.

Nåväl, i begynnelsen anno 1950 städsldes av patrons hustru en från bygden knappt fjortonårig flicka som ena pigo å herrgården. Hon skulle, tillika övriga anställda pigor, syssla med allehanda göromål å gården.

Efter några få månvarv slutade denna nyanställda piga sin tjänst hos patron helt hastigt samt avreste från trakten till okänd ort (troligtvis med patrons benägna hjälp).

Tösabiten lär enligt ryktet fått en pigtjänst hos en god vän till patron vilken bosatt sig i Minnesota.

Strax efter denna tid gick patrons lagvigda hustru verkligen ur tiden vid en skenolycka med hästspann. Patrons dotter befann sig vid tillfället i Amerikas förenta stater (Minnesota) och av en hart när outgrundlig slump sammanfördes bemälda piga med patrondottern under en av de talrika hembygdsfesterna i svensknästat Minnesota. Allt eftersom kvällen led framkom vissa omständigheter i dagens ljus.

Den nu fyraårige sonen efterhörde å barns nyfikna sätt, under aftonens lopp, flertalet gånger fadrens existens. Bestämde sålunda att den lille olyckan skulle under storasysters ledning skulle medfölja under kommande besök i hemlandet.

Dottern avsåld senare sina intressen i den välrenommerade hotell- och nattklubbsrörelse hon förestod samt avreste när tiden var mogen till sitt kära fosterland Sverige i sällskap med den lille brodern vid sin sida. Därföre står den nu så stolte patron med sonen helt plötsligt tillsammans med dottern och övriga f.d. anställda vid sågverket i Rustansberg, där han i akt och mening nu skall fostra sonen till en framgångsrik och synnerligen aktad ny patron.

Ovanstående historia är i all hast nedtecknad av Rustansbergs borgmästare samt överlämnad, vid en av dennes, alltför sällan inträffande, besök å denna tidskrifts redaktion.

Det ryktas att...

...kanelbullar inte längre saluföras å Rustansbergs Ångbageri p.g.a Svenska språknämndens rekommendation. Därför efterlyses nya recept å s.k. snabel-a:n.

Svar: en åttondeklasskala, vilket i våra järnvägsskretsar utläses en åttondeklasskala.

VAD ÄR NU DETTA ???

Anders Hässler

En liten rebus som har något gemensamt med vår hobby.

ANDRA LÖRDAGEN I JUNI 1996

Tre glada, lite spralliga Göteborgsdamer hade bänkat sig i ena halvan av våra personvagnar för färd mot Rustansberg. Två satt mitt emot varandra, den tredje på bänken emellan dem, upptagande två platser och mumsande på ett härligt wienerbröd.

— Har ni ingen restaurangvagn på tåget?, frågande hon på äkta göteborgska och högt, så att det hördes lång väg.

— Jodå, svarade jag lika högt, du sitter ju på bordet!

Stämningen blev ännu högre på Sandlid C, hennes reskamrater satt hopvikta av skratt. Det tog lite tid att få ordningen återställd på tåget, så att det kunde avgå med ”restaurangvagnen” mot Rustansberg.

Konduktör Johan

ADRESSÄNDRINGAR

Jag tackar de tio medlemmar som per brev meddelat sitt nya postnummer till mig (några har också hört av sig på telefon må ju sägas). Övriga fyrtiotre ändringar har jag med hjälp av postens datoriserade postnummerprogram lyckats vaska fram. Matrikeln är nu tryckt med dessa uppgifter och jag hoppas att det är de rätta. Skulle nu ändå något vara fel så ber (*sic*) jag er fortsätta skicka mig trevliga hälsningar med ändringsmeddelanden å postens kort, gratis men ni får skriva själva och inte glömma att lägga det på lådan.

Kontrollera NU att adressen är den RÄTTA!

LÖPHJUL OCH SIDOFÖRSKJUTNING

Hej!

Ibland får jag frågan om hur mycket sidoförskjutning det måste kunna vara på löphjul eller hur mycket boggierna måste kunna vridas för att klara en viss kurvradi. Denna fråga ger anledning till en del intressanta matematiska skojigheter jag gärna delar med mig av.

Det fanns en grekisk filosof omkring 500 år före Kristi födelse. Han hette "Pythagoras" och kom på att det finns ett visst samband mellan de kvadratiska ytor, som kan bildas av varje sida i en rätvinklig triangel. Således är långsidans (B) kvadratyta plus kortsidans (A) kvadratyta lika stora som "diagonalens" (C) kvadratyta, se fig. 1.

Detta förhållande kallas "Pythagoras sats", alltså $A \times A + B \times B = C \times C$, eller enklare skrivet $A^2 + B^2 = C^2$.

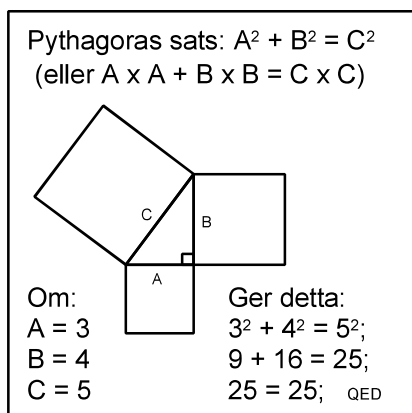

Fig 1.

$A \times A$ kan skrivas enklare som A^2 (utläses A upphöjt till 2).

För att i ovanstående fall räkna ut t ex längden av linjen B, då man känner till längden på linjerna A och C, gör man följande enligt Pythagoras sats:

$$3 \times 3 + B \times B = 5 \times 5;$$

eller enklare:

$$3^2 + B^2 = 5^2;$$

$$9 + B^2 = 25;$$

$$B^2 = 25 - 9;$$

$$B^2 = 16;$$

$$B = \sqrt{16};$$

$$B = 4.$$

Tecknet $\sqrt{16}$ betyder, kvadratroten ur 16, vilket i sin tur betyder, att man söker ett tal, som multiplicerat med sig självt blir 16, d v s 4.

När man skall räkna ut sidoutslaget på exempelvis en löphjulsaxel är det avståndet C som är kurvradien. A är axelavståndet från mittlinjen. Längden av B skall alltså räknas ut. Sidoutslaget blir då C minus B.

Låt oss anta att avståndet mellan löpaxeln och främre fasta hjulaxeln är 180 mm samt avståndet mellan denna och nästa hjulaxel 220 mm. Kurvradien är 12 meter. Den teoretiska sidoförskjutningen av löpaxeln i förhållande till närmaste fasta hjulaxel är totala sidoförskjutningen minus den teoretiska sidoförskjutningen av ramverket från mitten.

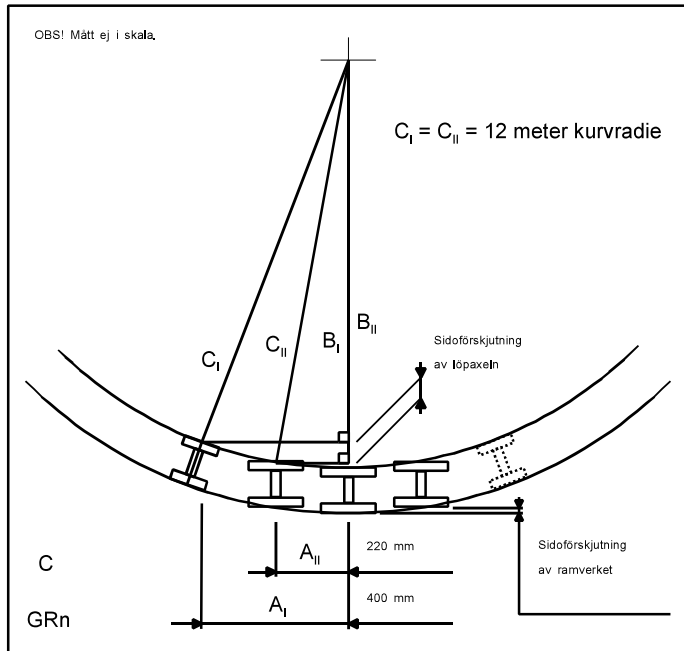

Fig 2.

$$\begin{aligned}
 C_1^2 &= A_1^2 + B_1^2; \\
 12^2 &= 0,4^2 + B_1^2; \\
 144 - 0,16 &= B_1^2; \\
 B_1^2 &= 143,84; \\
 B_1 &= \sqrt{143,84}; \\
 B_1 &= 11,993;
 \end{aligned}$$

$C_I = C_{II} = 12 \text{ m}$ $A_I = 400 \text{ mm}$ $A_{II} = 220 \text{ mm}$
--

Sidoförskjutningen av löpaxeln i förhållande till mittaxeln är således:
 $12 \text{ m} - 11,993 \text{ m} = 0,007 \text{ m}$, d v s 7 mm.

Sidoförskjutningen av ramverket är detsamma som för de fasta axlarna. Enligt samma formel som ovan erhålls:

$$\begin{aligned}
 12^2 - 0,22^2 &= B_{II}^2; \\
 144 - 0,0484 &= B_{II}^2; \\
 143,95 &= B_{II}^2; \\
 B_{II} &= \sqrt{143,95}; \\
 B_{II} &= 11,997;
 \end{aligned}$$

Sidoförskjutningen av ramverket i förhållande till mittaxeln är således
 $12\text{ m} - 11,997\text{ m} = 0,003\text{ m}$, d v s 3 mm.

Den teoretiska sidoförskjutningen av löpaxeln i förhållande till den närmaste fasta axeln (ramverket) är således ($B_{II} - B_I$) $11,997\text{ m} - 11,993\text{ m} = 0,004\text{ m}$, d v s 4 mm.

Hitintills har jag skrivit den teoretiska sidoförskjutningen eftersom loket i verkligheten går osymmetriskt genom kurvorna därför att de bakre axlarna genar. Låt oss anta att glappet mellan spåret och hjulflänsarna är 4 mm och axelavståndet mellan de yttre fasta axlarna är 440 mm.

Snedställningen vid bakre fasta axeln blir då 4 mm på 440 mm.

$$X / 180 = 4 / 440;$$

$$X = 180 \times 4 / 440;$$

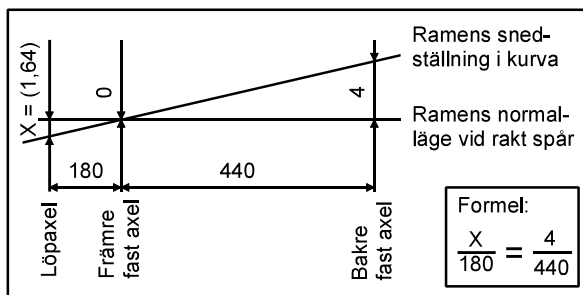
$$X = 1,64;$$

Ramens sneda ställning innebär att ytterligare 1,64 mm sidoförskjutning behövs vid främre löphjulsaxeln.

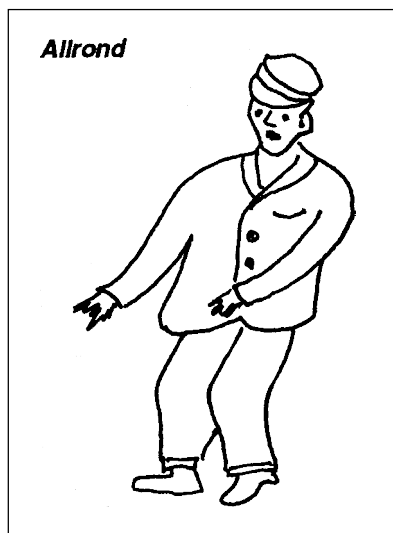
Behövlig sidoförskjutning åt varje håll blir alltså

$$4 + 1,64 = 5,64\text{ mm (6 mm)}$$

vid 12 m kurvradie och 4 mm glapp mellan hjulflänsarna och rälernas innerkanter.

Vänligen Kalle

Klurig gubbe den där Pythagoras!

$$A^2 + B^2 = \sqrt{C} \quad (??!!**!!???)$$

VaDå?

FRAMTIDA FESTLIGT FIRANDE Å RUSTANSBERG

Inför de stundande stora festligheterna å Rustansbergs herrgård anlände med tidigt morgontåg en dag i maj månad, en styck trädgårdsmästare, en styck kokerska samt diverse löst folk. Däribland kunde, troligen, urskiljas "Kulörten", en tidigare politiker från västgötsläppen samt ett flertal prominenta personligheter komna å tillfälligt obestånd.

PS.

P.g.a. omfattande nybyggnation i och omkring Rustansbergs station, har Kungliga Järnvägsstyrelsen anställt två stycken extra ordinarie stationskarlar vid nämnda station, dessutom har arbetslös hotellpersonal såsom hovmästare, serverings- och kökspersonal setts ankomma med tågtransport från gävletrakten, för att finnas till hands i de fall ovanstående festligheter skulle tarva extra personal å herrgården eller annorstädes.

"SIGNALPROBLEM" VID BMÅS

Alla har säkert hört talas om att våra kära kollegor vid den stora järnvägen titt som tätt har störningar i sitt signalsystem, med totalstopp som följd. Även vår anläggning på Sandlid, måste vi, ehuru dock motvilligt, erkänna, har råkat ut för smärre missöden.

Torsdagen den 20 juni hade vi körning för ett daghem. En kort stund efter det att strömmen slagits på, ropade Staffan: "Det ryker ur signalskåpet!". Jag ilade snabbast möjligt dit för att se efter vad som var å färde. Efter avstängning av huvudströmbrytaren skingrades röken och vi kunde konstatera att bolmandet kom från en transformator samt att anläggningen var obrukbar. Trafon var helt uppbränd. Probabel orsak var att fukt hade smugit sig in i lindningarna med kortslutning som påföljd.

Tack vare att vår excellenta personal innehar kompetens nog att bedriva trafik utan elektriska signalhjälpmedel, uppkom inga som helst men för de resande.

Signalanläggningen är nu återställd till nyskick och noggrant utprovad, på det att allt skall fungera tillfredsställande vid nästkommande trafikdag.

Signalavdelningen / Karl-Gustav

SVERIGE
PORTO BETALT
PORT PAYÉ

**B FÖRENING-
BREV**

BMÅS c/o Göran Rosén Östergården 162 Härna 523 99 HÖKERUM

ÅNGDAGARNA 3 – 4 AUGUSTI 1996

**Härmed inbjudes alla och envar att besöka BMÅS
under första helgen i augusti månad.**

Ankomst kan ske när det passar under fre- lör- eller söndag.

Medlemmar ombedes medtaga behöriga medlemskort inför tågresan. Jourhavande konduktören låter hälsa, att han vill se hur *många* hål han kan klippa i *ett* kort.

Tågtrafik sker som vanligt med persontåg, godståg eller ren nöjestråfik blandat under lördagen. Det skall finnas möjligheter för alla deltagare att få köra runt hur mycket som helst utan någon stress.

Vi har två stycken tält som vanligt för utställningar och sillfest om lördagens afton. Klubbmästarinnan, Ann-Christine Tropp, vill gärna ha en förhandsanmälan, senast en vecka före, om deltagande i lördagskvällens begivenheter.

Ring Ann-Christine på telefon 033 - 12 83 57, så blir det mycket enklare.

Lunch till de arbetande järnvägstjänstemännen kommer att finnas tillgänglig under dagarna.

När det gäller övernattnig bokar du rum i våra lokaler genom Staffan Persson, telefon 033 - 13 04 07. *Först till qvarn...* o s v.

Staffan håller även i utställningen, anmäl dig gärna till honom om du har något du vill visa upp.

I övrigt hoppas vi på gott väder, många besökande och mycket tågåka.

Varmt välkomna till Sandlid.